

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Marka Bedřicha a soudců JUDr. Jitky Hroudové a Mgr. Marka Zimy ve věci

žalobce: X, narozený X,
X

proti

žalovanému: Ministerstvo vnitra, IČ 00007064,
Nad štolou 936/3, 170 00 Praha 7

o žalobě proti rozhodnutí ministra vnitra ze dne 19. 5. 2021, č. j. MV-54487-3/SO-2021,

takto:

- I. Rozhodnutí ministra vnitra ze dne 19. 5. 2021, č. j. MV-54487-3/SO-2021, a rozhodnutí žalovaného ze dne 22. 2. 2021, č. j. MV-87903-11/VS-2020, se zrušují a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalovaný je **povinen** zaplatit žalobci náhradu nákladů řízení ve výši **184 Kč**, a to ve lhůtě do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

Vymezení věci

1. Žalobou podanou u Městského soudu v Praze se žalobce domáhá zrušení rozhodnutí ministra vnitra (dále jen „ministr“) ze dne 19. 5. 2021, č. j. MV-54487-3/SO-2021 (dále jen „napadené rozhodnutí“), kterým bylo potvrzeno rozhodnutí žalovaného jako správního orgánu I. stupně ze dne 22. 2. 2021, č. j. MV-87903-11/VS-2020 (dále jen „prvostupňové rozhodnutí“), jímž žalovaný konstatoval, že žalobce učiněným prohlášením státní občanství České republiky nenabyl.

Žaloba

2. Žalobce v podané žalobě především nesouhlasil s výkladem § 36 zákona č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů (dále jen „zákon o státním občanství“) provedeným správními orgány. Správní orgány argumentují, že podle § 36 zákona o státním občanství může státní občanství ČR nabýt výhradně dítě, a jelikož dne 31. 12. 2020 žalobce nabyl zletilosti, není možné občanství nabýt tímto způsobem. S touto argumentací žalobce nesouhlasí. Žalobce má za to, že podmínky pro učinění prohlášení o státním občanství je třeba posuzovat ke dni učinění tohoto prohlášení. V době učinění prohlášení žalobce všechny podmínky splňoval. Žalobce zdůraznil, že se v daném případě nejedná o typickou žádost ve správním řízení, na základě které správní orgán vydá rozhodnutí, a tím je řízení ukončeno. V případě, že by správní orgán rozhodl kladně, vydá pouze listinu o nabytí státního občanství. Až v případě, že má správní orgán za to, že nejsou splněny podmínky, vydá správní orgán rozhodnutí, že účastník řízení občanství nenabyl. Na podporu své argumentace žalobce odkázal na bod 25 rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 6. 2018, č. j. 2 As 232/2017 - 77. Dále žalobce upozornil, že ředitelka zařízení za žalobce učinila prohlášení půl roku před dovršením zletilosti, mohla tedy předpokládat, že dojde k vydání listiny před dovršením zletilosti, jelikož lhůta pro vydání rozhodnutí je 60 dní. Nic na tom nemění ani § 37 odst. 3 zákona o státním občanství.
3. Žalobce zdůraznil, že přestal podmínku nezletilosti splňovat z důvodu průtahů v řízení. Správní orgán nepřiměřeně a účelově prodlužoval své posouzení. Nejprve řízení přerušil, aby získal souhlas rodičů. Po vysvětlení situace prohlášovatelkou však správní orgán řízení znovu přerušil méně než 3 týdny před dovršením zletilosti žalobce a vyzval prohlášovatelku k doložení souhlasu poručníka či soudu. Takovýto souhlas však nikdy není vyžadován a neexistuje nic takového jako souhlas soudu s učiněným prohlášením o nabytí občanství. Ředitelka zařízení byla oprávněna učinit prohlášení a za nezletilého v této věci rozhodnout (s jeho souhlasem). Žalobce má tedy za to, že nyní již nesplňuje podmínku zletilosti z důvodu účelového přerušování řízení správním orgánem.
4. Správní orgán souhlasí, že v řízení nevzniká prostor pro správní uvážení a při splnění podmínek je na nabytí státního občanství právní nárok. Role správního orgánu je omezena na ověření splnění podmínek. Ministr však odkazuje na rozsudek Nejvyššího správního soudu, č. j. 2 As 232/2017-77, který uvádí, že nelze splnit podmínky pouze formálně. Žalobce připouští, že nelze splnit podmínky jen striktně formálně, avšak nesouhlasí, že se jedná o tento případ. V případě posuzovaném Nejvyšším správním soudem se jednalo o nezletilého, který měl oba rodiče na území ČR, byl sice umístěn do institucionální péče, ale během učinění prohlášení už v ústavní péči prakticky nebyl.
5. Výklad správního orgánu je v rozporu s účelem a smyslem § 36 zákona o státním občanství i s úmyslem zákonodárce, který je vyjádřen v důvodové zprávě. Z důvodové zprávy vyplývá, že zákonodárce chtěl usnadnit nabytí státního občanství nezletilým cizincům v ústavní péči a umožnit tak snadnější integraci nezletilých cizinců do české společnosti. I proto byla vložena do zákona o státním občanství možnost učinit prohlášení i pro ředitele zařízení, které o dítě pečuje. Smyslem posuzovaného ustanovení je přiznat určitým skupinám cizinců příznivějšího zacházení. K tomu žalobce odkázal na bod 21 rozsudku Nejvyššího správního soudu, č. j. 2 As 232/2017 - 77.

6. Žalobce nerozporuje, že je nutné přihlédnout k celkové situaci dítěte, avšak v tomto případě se nejedná o formální svěření do péče. Žalobce přicestoval do ČR ve svých 14 letech, nachází se i po dosažení zletilosti v péči dětského domova v K. a nadále studuje. V ČR má hostitelskou rodinu, kam dochází na víkendy. S rodiči není v kontaktu a nikoho jiného na území ČR nemá. To, že nezletilý přišel do ČR nelegálně ve 14 letech na základě svého vlastního rozhodnutí, není v tomto řízení podstatné. Dětský domov K. rozhodně nečiní prohlášení za všechny nezletilé cizince, kteří na území přicestují před dovršením věku 18 let a jsou svěřeni do ústavní péče. Dětský domov zkoumá, jestli nezletilý splňuje i další podmínky (integraci do budoucna nebo věk, v jakém do ČR přicestoval). To, že ředitelka učinila prohlášení až před dovršením 18 let, svědčí také o faktu, že se pečlivě zkoumalo, jestli bude účel § 36 zákona o státním občanství naplněn, tedy jestli se bude chtít žalobce integrovat do české společnosti i nadále a jestli mu to bude získáním občanství usnadněno. Rozhodně se tedy nejedná o zneužívání či obcházení tohoto ustanovení.
7. Žalobce odkázal na bod 27 rozsudku, č. j. 2 As 232/2017-77, kde Nejvyšší správní soud uvedl, že zákonodárce se zjevně domníval, že pokud je dítě s cizí státní příslušností svěřeno do náhradní péče v České republice, je v jeho nejlepším zájmu přijmout občanství toho státu, na jehož území pobývá. Zda tomu tak je, má posoudit zejména osoba činící jeho jménem prohlášení. K tomu žalobce uvedl, že v daném případě ředitelka dětského domova usoudila, že je v nejlepším zájmu nezletilého státní občanství získat, rozhodnutí nebylo motivováno jinými zájmy. Žalobce nerozporuje, že mu nic nebrání v tom, aby s trvalým pobytem na území studoval či pracoval a integroval se. To však není smyslem tohoto řízení. Prohlašovatelka pouze využila možnost, kterou jí zákon dává. Zákon nijak neobchází.
8. Žalobce dále namítl, že správní orgán porušil zásadu legitimního očekávání dle § 2 odst. 4 zákon č. 500/2004 Sb., správní řád (dále jen „správní řád“) a zásadu právní jistoty. K tomu žalobce odkázal na rozhodnutí ministra v obdobné věci ze dne 16. 5. 2018, č. j. MV-42595-3/SO-2018, ve kterém ministr argumentoval zcela opačným směrem než v nyní projednávané věci. Žalobce na podporu své argumentace též odkázal na výklad podaný veřejnou ochránkyní práv k podobné problematice.

Vyjádření žalovaného

9. Žalovaný ve svém vyjádření k žalobě navrhl podanou žalobu zamítnout. K porušení základních zásad správního řízení žalovaný uvedl, že napadené rozhodnutí bylo vydáno zcela v souladu se zákonem o státním občanství a základními zásadami činnosti správních orgánů stanovenými správním řádem. S ohledem na obecnou formulaci této žalobní námitky žalovaný poukázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 2. 2016, č. j. 1 Azs 240/2015 - 35. V souladu se závěry uvedenými v napadeném rozhodnutí žalovaný konstatoval, že postupem podle § 36 zákona o státním občanství může nabýt státní občanství výhradně dítě. Ačkoliv z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 6. 2018, č. j. 2 As 232/2017 - 77, vyplývá, že zákonné podmínky § 36 odst. 1 zákona o státním občanství mají být primárně zkoumány ke dni učinění prohlášení, je třeba otázku zletilosti žalobce s ohledem na § 37 odst. 3 zákona o státním občanství posuzovat na základě aktuálního skutkového a právního stavu. Opačný postup by byl v rozporu se smyslem a účelem § 36 zákona o státním občanství. Ve vztahu k zákonné lhůtě pro vydání rozhodnutí a okolnostem příchodu žalobce na území České republiky žalovaný opětovně odkázal na závěry uvedené v napadeném rozhodnutí. K odkazovanému rozhodnutí ministra ze dne 16. 5. 2018, č. j. MV-42595-3/SO-2018, žalovaný uvedl, že je rozhodnutím ojedinělým a

nekomunikujícím s aktuální rozhodovací praxí. V daném případě je třeba navíc zhodnotit okolnosti příchodu žalobce na území České republiky, celkovou situaci žalobce a význam zjednodušeného přístupu k nabytí státního občanství ve vztahu k jeho další integraci na území České republiky. Žalovaný dále poukázal, že zásada legitimního očekávání nemá absolutní hodnotu. V této souvislosti odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 3. 2010, č. j. 1 Afs 50/2009 - 233.

Replika žalobce

10. V replice k vyjádření žalovaného setrval žalobce na svých žalobních bodech.

Průběh řízení před správními orgány

11. Ze správního spisu předloženého žalovaným správním orgánem zjistil soud následující, pro rozhodnutí ve věci samé, podstatné skutečnosti:
12. Dne 1. 6. 2020 učinila ředitelka Dětského domova a Školní jídelny v X za žalobce prohlášení o nabytí státního občanství podle § 36 zákona o státním občanství.
13. Usnesením ze dne 21. 7. 2020 žalovaný přerušil řízení ve věci učiněného prohlášení podle § 64 odst. 1 písm. a) správního řádu na dobu 60 dnů od doručení usnesení a zároveň vyzval prohlašovatelku k odstranění vad žádosti. Usnesením ze dne 4. 12. 2020 bylo řízení opětovně přerušeno na dobu 30 dnů od doručení usnesení a prohlašovatelka byla vyzvána k upřesnění, kdo žalobce na území České republiky zastupuje namísto jeho zákonných zástupců, a alternativně k doložení souhlasu oprávněné osoby, resp. soudu s učiněným prohlášením. Prohlašovatelka přípisem doručeným dne 4. 1. 2021 oznámila, že žalobci nebyl soudem ustanoven poručník ani opatrovník a vyslovila názor, že je oprávněna rozhodovat za nezletilého žalobce bez souhlasu jeho zákonných zástupců, resp. aniž by si takový postup nechala nahradit soudem. Žalovaný následně dospěl k závěru, že vzhledem k tomu, že dne 31. 12. 2020 nabytí žalobce zletilosti, nebylo nadále třeba, aby s učiněným prohlášením souhlasili zákonní zástupci žalobce.
14. Dne 22. 2. 2021 vydal žalovaný prvostupňové rozhodnutí, ve kterém dospěl k závěru, že žalobce nesplňuje podmínky podle § 36 zákona o státním občanství, neboť krátce po učinění předmětného prohlášení nabytí zletilosti, což brání tomu, aby nabytí státního občanství České republiky v souladu s § 36 zákona o státním občanství. Proti prvostupňovému rozhodnutí podala prohlašovatelka prostřednictvím zmocněné zástupkyně za žalobce rozklad.
15. Napadeným rozhodnutím ministr následně rozklad zamítl a prvostupňové rozhodnutí potvrdil. Ministr v odůvodnění napadeného rozhodnutí nerozporoval, že řízení o prohlášení podle § 36 zákona o státním občanství není klasickým správním řízením. Nezpochybnil ani závěry Nejvyššího správního soudu stran okamžiku, ke kterému má správní orgán primárně zkoumat splnění obou zákonných podmínek stanovených v § 36 odst. 1 zákona o státním občanství. Dodal, že není ani sporu o tom, že tyto zákonné podmínky skutečně byly ke dni prohlášení splněny. Ministr však upozornil, že postupem podle § 36 zákona o státním občanství může nabytí státního občanství České republiky výhradně dítě. V případě vystavení listiny o nabytí státního občanství České republiky podle § 36 zákona o státním občanství se přitom za okamžik nabytí státního občanství České republiky považuje s ohledem na § 37 odst. 3 zákona o státním občanství okamžik převzetí listiny o nabytí státního občanství České republiky. Vzhledem k tomu, že dne 31. 12. 2020 nabytí žalobce zletilosti, bylo by vystavení této listiny a její následné převzetí v

rozporu s § 36 odst. 1 zákona o státním občanství, které umožňuje získání státního občanství České republiky výhradně dětem. Ačkoliv tedy z rozsudku Nejvyššího správního soudu vyplývá, že zákonné podmínky stanovené v § 36 odst. 1 zákona o státním občanství mají být primárně zkoumány ke dni učinění prohlášení, je třeba otázku zletilosti žalobce s ohledem na § 37 odst. 3 zákona o státním občanství posuzovat na základě aktuálního skutkového a právního stavu. Opačný postup by byl v rozporu se smyslem a účelem § 36 zákona o státním občanství, neboť by tímto zjednodušeným způsobem nabývání státního občanství České republiky získala občanství již zletilá osoba.

16. Podle ministra je nesporné, že prvostupňové rozhodnutí nebylo vydáno ve lhůtě 60 dnů od učinění prohlášení, jak předpokládá správní řád. Ze spisového materiálu však vyplývá, že žalovaný nebyl v řízení nečinný, když v průběhu řízení o prohlášení prohlašovatelu opakovaně vyzýval k doplnění žádosti. Ministr připustil, že předmětné řízení přesáhlo zákonnou lhůtu pro vydání rozhodnutí, nicméně s odkazem na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 1. 2014, č. j. 4 As 108/2013 - 69, konstatoval, že nikoli každé nedodržení zákonných lhůt pro vydání rozhodnutí představuje nezákonnou nečinnost či průtahy v řízení, přičemž ani v projednávaném případě délka řízení nezaložila nezákonnost v postupu žalovaného. Ministr dodal, že s překročením lhůty pro vydání rozhodnutí spojuje právní úprava jako následek možnost žádat o uplatnění opatření proti nečinnosti podle § 80 správního řádu. Tuto možnost však prohlašovatelka nevyužila.
17. Ministr dále uvedl, že nezpochybňuje závěry vyplývající z odkazovaného rozsudku Nejvyššího správního soudu, a sice že v rámci řízení podle § 36 zákona o státním občanství nevzniká prostor pro správní uvážení správního orgánu, nicméně i v tomto případě žalovaný musel ověřit splnění zákonných podmínek pro nabytí státního občanství České republiky. Ministr nicméně dal prohlašovatelce za pravdu, že žalovaný v odůvodnění prvostupňového rozhodnutí chybně uvedl, že ani při splnění podmínek podle § 36 zákona o státním občanství nemá žalobce na nabytí státního občanství České republiky právní nárok. Ministr však ve shodě s žalovaným uvedl, že v daném případě nebyly splněny všechny podmínky pro nabytí státního občanství České republiky prohlášením, žalobci proto právní nárok na získání státního občanství České republiky nevznikl. Argumentační pochybení žalovaného nemělo vliv na zákonnost prvostupňového rozhodnutí.
18. Z rozsudku Nejvyššího správního soudu, č. j. 2 As 232/2017 - 77, a rovněž z § 36 zákona o státním občanství a důvodové zprávy vyplývá, že nabytí státního občanství České republiky podle uvedeného ustanovení souvisí se svěřením nezletilého dítěte do náhradní péče. Cílem získání státního občanství České republiky touto zjednodušenou formou je usnadnění integrace dítěte do české společnosti a přispění k jeho pozitivnímu vývoji. Účelem zákonného ustanovení však nebylo poskytnout „zkratku“ k získání státního občanství České republiky tam, kde není důvod pro příznivější zacházení. Nelze dát za pravdu námitce, že okolnosti příchodu žalobce na území České republiky nejsou relevantní. Správní orgán je povinen přihlédnout k celkové situaci žalobce a individuálně posoudit veškeré rozhodné okolnosti případu.
19. Ze spisového materiálu vyplývá, že žalobce byl umístěn do náhradní péče z důvodu, že byl na území České republiky zajištěn jako nezletilý cizinec, který se snažil nelegálně dostat na území Spolkové republiky Německo. Ze spisového materiálu rovněž vyplývá, že žalobce dobrovolně opustil svou rodinu v zemi původu. Ministr dále upozornil, že prohlášení bylo za žalobce učiněno v době, kdy bylo žalobci zhruba 17 a půl roku. Naplnění účelu zjednodušeného nabytí státního občanství České republiky podle § 36 zákona o státním

občanství, tj. snazší integrace do české společnosti a zajištění pozitivního vývoje dítěte, je tak v daném případě sporná, neboť žalobce je nyní již dospělou osobou. Ustanovení § 36 zákona o státním občanství je cíleno na děti, které jsou ohroženou skupinou, jejichž zákonní zástupci se o ně z různých důvodů nestarají, a nabytí státního občanství České republiky má pomoci tuto nesnadnou životní situaci dítěte vyřešit. Zjednodušené nabytí státního občanství České republiky osobou, která je nyní zletilá, na území České republiky přicestovala nelegálně z vlastní vůle, tak jde proti smyslu a účelu zákona. Ministr dále zdůraznil, že napadené rozhodnutí nijak nebrání žalobci v jeho další integraci do české společnosti.

20. K námitce, že prohlášení za žalobce mohl učinit ředitel zařízení, které o něj pečuje, ministr odkázal na § 23 odst. 1 písm. l) zákona č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Zmíněné ustanovení zákona umožňuje řediteli zařízení pro výkon ústavní výchovy učinit prohlášení podle § 36 zákona o státním občanství, avšak vzhledem k tomu, o jak závažný zásah do právního postavení dítěte se jedná, je k takovému jednání zapotřebí souhlasu zákonného zástupce, či schválení soudem.

Posouzení věci Městským soudem v Praze

21. Městský soud v Praze přezkoumal žalobou napadené rozhodnutí v rozsahu uplatněných žalobních bodů, jimiž je vázán [§ 75 odst. 2 věta první zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“)], a vycházel přitom ze skutkového i právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (§ 75 odst. 1 s. ř. s.). Soud rozhodl v souladu s § 51 odst. 1 s. ř. s. bez jednání, neboť žalobce výslovně souhlasil s rozhodnutím věci bez jednání a žalovaný na výzvu soudu nevyjádřil s takovým postupem svůj nesouhlas.
22. Při rozhodování soud vycházel z následující právní úpravy:
23. Podle § 2 zákona o státním občanství *„[v] tomto zákoně se dítětem rozumí fyzická osoba mladší 18 let, pokud nenabyla plné svéprávnosti“.*
24. Podle § 36 odst. 1 zákona o státním občanství *„[p]rohlášením může nabytí státní občanství České republiky dítě, které se na území České republiky zdržuje v souladu s jinými právními předpisy, pokud bylo svěřeno do náhradní péče.“*
25. Podle § 36 odst. 4 zákona o státním občanství *„[p]rohlášení může učinit rovněž osoba, které bylo dítě svěřeno pravomocným rozhodnutím soudu do péče, nebo ředitel zařízení pro výkon ústavní výchovy anebo zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc, které pečují o dítě na základě pravomocného soudního rozhodnutí.“*
26. Podle § 37 odst. 2 zákona o státním občanství *„[k]rajský úřad nebo ministerstvo ověří, zda jsou splněny podmínky pro nabytí státního občanství České republiky prohlášením. Nejsou-li podmínky splněny, krajský úřad nebo ministerstvo rozhodne, že prohlašovatel státní občanství České republiky nenabyl.“*
27. Podle § 37 odst. 3 zákona o státním občanství *„[k] nabytí státního občanství České republiky dochází dnem převzetí listiny o nabytí státního občanství České republiky, s výjimkou prohlášení podle § 34, kdy se za den nabytí státního občanství České republiky považuje den vydání prvního dokladu prohlašovatele prokazujícího státní občanství České republiky; tento den krajský úřad uvede do listiny o nabytí státního občanství České republiky jako den nabytí státního občanství České republiky.“*

28. Soud nejprve považuje za vhodné shrnout, že v projednávaném případě správní orgány dospěly k závěru, že žalobce nesplnil podmínky pro nabytí státního občanství České republiky prohlášením podle § 36 zákona o státním občanství, když v průběhu řízení (před vydáním prvostupňového rozhodnutí) nabyl zletilosti. Dle správních orgánů totiž bylo třeba otázku zletilosti žalobce posuzovat s ohledem na § 37 odst. 3 zákona o státním občanství na základě aktuálního stavu. Opačný postup by byl v rozporu se smyslem a účelem § 36 zákona o státním občanství České republiky, neboť by tímto zjednodušeným způsobem nabývání státního občanství České republiky získala občanství již zletilá osoba. Žalobce měl naopak za to, že otázku zletilosti bylo nezbytné posuzovat ke dni učinění prohlášení. Tato otázka je tak mezi stranami sporná.
29. Obecně lze přitom vyjít ze závěru, že pro rozhodování správního orgánu je rozhodující skutkový a právní stav v době vydání rozhodnutí. Správní řád sice neobsahuje konkrétní ustanovení, které by tuto zásadu zakotvovalo, vyplývá však implicitně ze správního řádu, zejména s přihlédnutím např. k § 96 odst. 2, § 90 odst. 4 nebo § 82 odst. 4 (k tomu podrobněji rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 4. 2011, č. j. 1 As 24/2011 -79). Rozhodování správního orgánu podle skutkového stavu v době vydání rozhodnutí tedy vyplývá přímo z povahy správního řízení, které směřuje k vydání konstitutivního správního rozhodnutí (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 12. 2008, č. j. 1 As 68/2008 - 126, zejména body 36 a 37). Teprve právní mocí takového rozhodnutí vzniká, mění se či zaniká právo a povinnost. Tento postup je brán jako samozřejmý a zavedený v historii správního řízení (např. již rozhodnutí prvorepublikového Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 10. 1925, sp. zn. 8179/25, Boh. A. č. 5975/26).
30. Postup vedoucí k nabytí státního občanství prohlášením však není typickým správním řízením, které by bylo zahájeno na žádost a ukončeno vydáním správního rozhodnutí. Podle § 37 zákona o státním občanství je k přijetí prohlášení příslušný krajský úřad, který následně ověří, zda jsou splněny podmínky pro nabytí státního občanství. Nejsou-li podmínky splněny, rozhodne, že prohlašovatel státní občanství nenabyl. V opačném případě vydá prohlašovateli listinu o nabytí státního občanství. K nabytí státního občanství dochází dnem převzetí listiny. Správní rozhodnutí ve smyslu § 67 správního řádu se vydává pouze v případě nenabytí státního občanství, kdy správní orgán deklaruje, že k nabytí občanství z důvodu nesplnění podmínek nedošlo. V případě § 36 odst. 1 zákona o státním občanství je tak třeba primárně zkoumat, zda zákonné podmínky byly splněny ke dni učinění prohlášení (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 6. 2018, č. j. 2 As 232/2017 - 77). Soud tedy souhlasí s žalobcem, že výklad § 36 odst. 1 ve spojení s § 37 odst. 3 zákona o státním občanství provedený správními orgány byl chybný. Otázku zletilosti, resp. věku žalobce měly správní orgány posuzovat ke dni učinění prohlášení.
31. Argumentaci správních orgánů, že tento postup je v rozporu se smyslem a účelem právní úpravy, neboť by tímto zjednodušeným způsobem nabývání státního občanství České republiky získala občanství již zletilá osoba, přitom shledává soud zcela nepřipadnou. V tomto ohledu nelze nepodotknout, že prohlašovatelka učinila prohlášení v dostatečném (šestiměsíčním) předstihu před nabytím zletilosti žalobce. V důsledku nečinnosti žalovaného (správní orgány samy připustily, že postup v řízení se odehrával mimo rámec zákonem stanovených lhůt pro rozhodnutí) však dle správních orgánů žalobce přestal splňovat podmínku věku. K tomu lze dodat, že ačkoliv jsou lhůty pro vydání rozhodnutí lhůtami pořádkovými, jejichž nedodržení samo o sobě nemá vliv na zákonnost správního rozhodnutí, a v řízení nebyly využity prostředky na ochranu proti nečinnosti, soud

považuje postup žalovaného (resp. správních orgánů) v daném případě za zcela nežádoucí. Správní orgány by měly dodržovat lhůty k vydání rozhodnutí a překračovat tyto lhůty jen v nezbytně nutných případech (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 1. 2018, č. j. 1 Azs 397/2017 - 31). Pro projednávanou věc je však podstatné, že otázku věku žalobce bylo nezbytné s ohledem na výše uvedený charakter řízení zkoumat ke dni učinění prohlášení.

32. Soud dodává, že Nejvyšší správní soud v odkazovaném rozsudku, č. j. 2 As 232/2017 - 77, rovněž konstatoval, že „[z]ákonodárce se zjevně domníval, že pokud je dítě s cizí státní příslušností svěřeno do náhradní péče v České republice, je v jeho nejlepším zájmu přijmout občanství toho státu, na jehož území pobývá. Zda tomu tak je, má posoudit zejména osoba činící jeho jménem prohlášení. Na druhou stranu vzhledem k závažnosti zásahu do soukromého života dítěte spojeného se změnou státního občanství, nelze připustit, aby učinění prohlášení za dítě bylo motivováno jinými pohnutkami než nejlepším zájmem dítěte.“ V projednávaném případě dospěla ředitelka dětského domova k závěru, že je v nejlepším zájmu žalobce přijmout občanství České republiky, a proto učinila za žalobce prohlášení. Pokud k tomuto závěru dospěla v době, kdy bylo žalobci 17 a půl roku, neshledává na tom soud na rozdíl od ministra nic k pozastavení. Naopak považuje postup ředitelky, která dle žalobních tvrzení učinila prohlášení až v době, kdy měla jistotu, že chce žalobce v České republice zůstat a dále se na území integrovat, za zcela racionální. Z ničeho přitom nevyplývá, že učiněné prohlášení bylo motivováno jinými pohnutkami než nejlepším zájmem dítěte, resp. že jednání prohlašovatelky představovalo obcházení či zneužívání zákona.
33. Dle názoru soudu nebylo ani na místě, aby správní orgány v daném případě zohledňovaly okolnosti příchodu žalobce na území České republiky. Je totiž nutno mít na paměti, že nabytí státního občanství prohlášením představuje zjednodušený způsob získání státního občanství. Zjednodušená povaha tohoto způsobu nabytí státního občanství se pak projevuje v tom, že se omezuje pravomoc k rozhodování správního orgánu. Jeho role je omezena jen na ověření, zda jsou splněny zákonné podmínky. Pokud jsou splněny a osoba učinila před příslušným správním orgánem prohlášení o státním občanství, nevzniká zde prostor pro správní uvážení, jako je tomu v případě rozhodování o udělení státního občanství. Připustit, že správní orgán v této oblasti disponuje prostorem pro úvahu, zda v konkrétním případě prohlášení účinky přiznat či nepřiznat, by šlo proti smyslu zákona a nemá v samotném textu zákona oporu (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 6. 2018, č. j. 2 As 232/2017 - 77).
34. Soud tedy uzavírá, že rozhodnutí obou správních orgánů jsou zatížena vadou nezákonnosti z důvodu nesprávného posouzení rozhodné právní otázky. Otázku zletilosti, resp. věku žalobce měly správní orgány zkoumat ke dni učinění prohlášení. V tomto ohledu soud považuje za nutné dodat, že mezi stranami není sporu o tom, že žalobce byl ke dni učinění prohlášení dítětem ve smyslu § 2 zákona o státním občanství a že splňoval podmínky dle § 36 odst. 1 zákona o státním občanství.
35. Pokud jde o námitku správní praxe zakládající legitimní očekávání žalobce, soud pro úplnost uvádí, že za správní praxi zakládající legitimní očekávání je nutno považovat ustálenou, jednotnou a dlouhodobou činnost orgánů veřejné správy, která opakovaně potvrzuje určitý výklad a použití právních předpisů (viz usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 7. 2009, č. j. 6 Ads 88/2006 - 132, publ. pod č. 1915/2009 Sb. NSS). Z toho je patrné, že jedno osamocené rozhodnutí takovou praxí není a legitimní očekávání skutečně nezakládá.

36. Soud závěrem považuje za nutné vyjádřit se též k tvrzení žalobce, že správní řízení bylo podruhé přerušeno chybně. Ze správního spisu vyplývá, že usnesením ze dne 4. 12. 2020 bylo řízení opětovně přerušeno, neboť žalovaný měl za to, že je třeba k prohlášení o nabytí státního občanství České republiky za nezletilé dítě připojit i souhlas oprávněné osoby (buď soudem schválený souhlas poručníka, pokud byl nezletilému jmenován, nebo souhlas soudu nahrazující souhlas zákonných zástupců, pokud jejich souhlas nelze obstarat) s učiněným prohlášením. Žalovaný posléze tento souhlas v řízení již nepožadoval, neboť dospěl k závěru, že vzhledem k tomu, že dne 31. 12. 2020 nabyl žalobce zletilosti, nebylo nadále třeba, aby s učiněným prohlášením souhlasili jeho zákonní zástupci (viz str. 4 prvostupňového rozhodnutí). Soudu však shodně s žalobcem není zřejmé, na základě jakého zákonného ustanovení žalovaný dovozoval, že byl v daném případě k učinění prohlášení nezbytný též souhlas soudu (pokud nelze obstarat souhlas zákonných zástupců), nebo soudem schválený souhlas poručníka. Žalovaný v usnesení ze dne 4. 12. 2020 uváděl, že souhlas oprávněné osoby s učiněním prohlášení je podstatná náležitost prohlášení o nabytí státního občanství České republiky podle § 36 zákona o státním občanství. K tomu soud uvádí, že nabytí státního občanství podle § 36 je vázáno na učinění prohlášení o nabytí státního občanství České republiky ze strany oprávněné osoby. Vedle rodičů může být touto osobou rovněž osoba, které bylo dítě svěřeno do péče, nebo ředitel zařízení pro výkon ústavní výchovy (tato situace nastala v projednávaném případě) anebo zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc, které pečují o dítě na základě pravomocného soudního rozhodnutí. Možnost učinit prohlášení je tak umožněna i osobám, které budou mít dítě fakticky v péči a budou tak odpovědné za jeho vývoj (viz důvodová zpráva k zákonu o státním občanství, dostupná z www.psp.cz). Z § 36 zákona o státním občanství však nevyplývá, že by k učinění prohlášení ředitelem zařízení pro výkon ústavní výchovy bylo třeba doložit též žalovaným požadovaný souhlas.

Závěr a náklady řízení

37. S ohledem na výše uvedené skutečnosti městský soud napadené rozhodnutí zrušil pro nezákonnost dle § 78 odst. 1 s. ř. s. Jelikož se důvod nezákonnosti vztahuje i na prvostupňové rozhodnutí, přistoupil soud také k jeho zrušení na základě § 78 odst. 3 s. ř. s. V souladu s § 78 odst. 4 s. ř. s. vrátil věc žalovanému k dalšímu řízení.
38. V dalším řízení jsou správní orgány vázány právním názorem, který vyslovil soud v tomto rozsudku (§ 78 odst. 5 s. ř. s.)
39. O náhradě nákladů řízení bylo rozhodnuto podle § 60 odst. 1 s. ř. s., podle něhož nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Ve věci samé byl procesně úspěšný žalobce, má proto právo na náhradu nákladů řízení. Žalobce nebyl zastoupen advokátem a od soudního poplatku byl plně osvobozen usnesením Městského soudu v Praze ze dne 7. 12. 2021, č. j. 11 A 127/2021 - 59. Jediným důvodně vynaloženým nákladem, který soud u žalobce shledal, tak je poštovné v celkové výši 184 Kč (65 Kč + 67 Kč + 52 Kč) za tři podání doručovaná soudu. Tuto částku je žalovaný povinen zaplatit žalobci do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního

soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližze následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Praha 3. května 2022

Mgr. Marek Bedřich v. r.
předseda senátu